

امتحانات نوبت اول سال تحصیلی ۹۴-۹۳

ش صندلی :	نام و نام خانوادگی:	کلاس: چهارم	زمان امتحان: ۱۰۰ دقیقه
رشته: انسانی	درس: ادبیات تخصصی	تعداد صفحات: ۳	تاریخ امتحان: ۹۳/۱۰/۱۵

الف) قافیه

بارم	۱	۱. در بیت « آن دل که به زلف یار بستیمش / هر چند گسست ، باز پیوستیمش » واژه های قافیه ، حروف اصلی ، حروف الحاقی و قاعده ی قافیه را مشخص کنید.
۰/۷۵		۲. در ابیات زیر نوع هر قافیه را مشخص کنید . الف - همه در گاه تو جویم ، همه از فضل تو پویم همه توحید تو گویم که به توحید سزایی ب - ای شاه زمین بر آسمان داری تخت سست است عدو تا تو کمان داری سخت ج - روح تویی، نوح تویی ، فاتح و مفتوح تویی سینه ی مشروح تویی ، بر در اسرار مرا
۰/۲۵		۳. در دو بیت زیر صنعت ..... به کار رفته است. « سر ارادت ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می رود ارادت اوست نظیر دوست ندیدم ، اگر چه از مه و مهر نهادم آینه ها در مقابل رخ دوست »
۰/۲۵		۴. طبق تبصره های قواعد دو گانه ، قافیه ی کدام بیت ، معیوب است؟ ۱- یاری اندر کس نمی بینم یاران را چه شد دوستی کی آخر آمد دستداران را چه شد ۲- هر بنای کهنه که آبادان کنند نه که اول کهنه را ویران کنند؟ ۳- دیدار تو حل مشکلات است صبر تو خلاف ممکنات است ۴- بیا تا حال یکدیگر بدانیم مراد هم بجویم ار توانیم

۰/۲۵	<p>۵. قافیه ی کدام بیت متفاوت است ؟</p> <p>۱- مست را چون دل مزاح اندیشه شد این ندانم و آن ندانم پیشه شد</p> <p>۲- غیر آن جعد نگار مقبلم گر دو صد زنجیر آری بگسلم</p> <p>۳- بنگر این ها را که مخبون گشته اند همچو پروانه به وصلت کشته اند</p> <p>۴- بعد از این ، این سوز را قبله کنم زانکه شمع من به سوزش روشنم</p>
ب) عروض	
۰/۲۵	<p>۶. نام هر یک از ارکان عروضی زیر را بنویسید .</p> <p>الف - (- U U) ب- (- U - U) ج- (- - -)</p>
۰/۲۵	<p>۷. کدام یک از ارکان عروضی در پایان مصراع نمی آید ؟</p> <p>۱. U - U ۲. U - - - ۳. - - ۴. U - -</p>
۲/۵	<p>۸. بیت زیر را تقطیع کنید و انواع اختیارات زبانی و وزنی آن را مشخص نمایید. تعداد اختیارات زبانی و وزنی چند تاست ؟ (لطفا واضح و دقیق مشخص کنید)</p> <p>« از دل و جان شرف صحبت جانان غرض است / همه آن است و گرنه دل و جان این همه نیست »</p>
۱	<p>۹. در بیت « همه بر جاه همی ترسم و بر جان که مباد / جاه و جانی که تن آسان شدنم نگذارند » از کدام اختیارات شاعری استفاده شده است ؟</p>
۰/۵	<p>۱۰. در بیت زیر همه ی اختیارات شاعری به استثنای ..... وجود دارد؟</p> <p>« دل عاشق چه غم از سوزش دوران دارد کشتی نوح چه اندیشه ی طوفان دارد »</p> <p>۱- ابدال ۲- قلب ۳- تغییر کمیت مصوت ها ۴- فاعلاتن به جای فعلاتن</p>
۱	<p>۱۱. کدام یک از ابیات زیر دارای وزن دوری است ؟ سه ویژگی اوزان دوری را بنویسید.</p> <p>الف- فاتحه ای چو آمدی بر سر خسته ای بخوان لب بگشا که می دهد لعل لب ت به مرده جان</p> <p>ب- منم که شهره ی شهرم به عشق ورزیدن منم که دیده نیالوده ام به بد دیدن</p>

۱۲. نام وزن « فعلات فاعلاتن / فعلات فاعلاتن » چیست؟ آیا این وزن دوری است؟

۰/۵

پ (معنی شعر و نثر (۳ نمره)

معنی اشعار و عبارات زیر را به نثر روان و سلیس بنویسید.

۱۳. به سان چندن سوهان زده بر لوح پیروزه به کردار عبیر بیخته بر صفحه ی مینا

۱۴. پس دیگر روز نوشروان تافته شد از بهر آن خواب و موبد موبدان به خواب دید که اشتران عرب این بختیان را به هزیمت کردند.

۱۵. با پیران نه بر جای منشین که صحبت جوانان بر جای بهتر که صحبت پیران نه بر جای.

۱۶. اوج دولت آن خاندان ایام ملک او بود و اسباب تمنع و علل ترفع در غایت ساختگی بود.

۱۷. دمامت منظر و لقای منکر او را به فال فرخ نداشت.

۱۸. ریگ آموی و درشتی راه او زیر پایم پرنیان آید همی

ت (درک مطلب (۲ نمره)

۱۹. در بیت « تو گفתי گرد زنگار است بر آینه ی چینی / تو گفתי موی سنجاب است بر پیروزه گون دیا » منظور شاعر از « گرد زنگار » و « پیروزه گون دیا » چیست؟

۲۰. مقصود از عبارت « از امروز تا چهارده سال مملکت عجم بر دست انوشیروان می رود پس مملکت انوشیروان برسد و این پیغامبر به بلاغت رسد » چیست؟

۲۱. با توجه به متن زیر به سوالات پاسخ دهید.

«... و همچنین فصلی به فصل همی انداخت تا چهار سال برین برآمد، زیرا که صمیم دولت سامانیان بود و جهان آباد، و ملک بی خصم، و لشکر فرمان بردار و روزگار مساعد و بخت موافق، با این همه ملول گشتند و آرزوی خانمان بر خاست»

الف)- شرایط دولت سامانیان چگونه توصیف شده است؟

ب)- نویسنده علت ناراحتی و ملالت افراد را چه می داند؟

ث (خود آزمایی

۲۲. دو ویژگی نثر دوره ی سامانی را در متن زیر بیابید.

« پس برفت و چون پیش سطح رسید، سطح بر شرف مرگ بود و اندر حال خویش اوفتاده بود.

	انوشیروان به خواب چنان دید که بادی از آسمان بیامدی و کوشک او همه ویران کردی و از کنگره های کوشک چهارده بماندی»
۰/۵	۲۳. «نقش از روی کار باز خواند» یعنی چه؟
ج) - معنی واژه (۲ نمره)	
	۲۴. پیری صد ساله، سخت دو تا گشته بر عکازه ای تکیه کرده.
	۲۵. به پرواز اندر آورده است ناگه بچگان <u>عنقا</u>
	۲۶. خزاین آراسته و لشکر جرّار و بندگان فرمان بردار
	۲۷. چون مطربان فرو داشتند او چنگ بر گرفت.
	۲۸. اگر خسرو از ذروه ی کبریا قدمی فروتر نهد.
	۲۹. پس مرا بدان اذلال و استهانت چرا دور فرمودی کردن.
	۳۰. می اندیشم که خود را از بلای این ظالم دل شکر باز رهانم.
ج) - دانش های ادبی (تاریخ ادبیات - سبک شناسی - آرایه)	
۰/۵	۳۱. کتاب ترجمه ی تفسیر طبری ، ترجمه ای است از کتاب ..... اثر ..... که به دست علّهای از علمای ماورالنّهر به پارسی راه راست ترجمه شد
۰/۵	۳۲. نام اصلی کتاب « چهار مقاله » چیست؟ موضوع آن چیست؟
۰/۵	۳۳. دو مورد از ویژگی های « فکری » سبک عراقی را بنویسید.
۰/۵	۳۴. در بیت زیر دو آرایه ی ادبی را ذکر کنید و آن را مشخص کنید. « ای بخارا ، شاد باش و دیرزی میر، زی تو شادمان آید همی
۲۰	جمع نمره

راهنمای تصحیح درس: ادبیات تخصصی رشته: انسانی	کلاس: چهارم تعداد صفحات: ۳	زمان امتحان: ۱۰۰ دقیقه تاریخ امتحان: ۹۳/۱۰/۱۵
---	-------------------------------	--

الف) قافیه	
بارم ۱	۱. واژه های قافیه: بستیمش - پیوستیمش حروف اصلی: مَ س ت حروف الحاقی: ی مَش قاعده ی قافیه: قاعده ی ۲
۰/۷۵	۲. الف - قافیه ی میانی ب - ذوقافیتین ج - قافیه ی درونی
۰/۲۵	۳. رَدُّ القافیه
۰/۲۵	۴. گزینه ۳
۰/۲۵	۵. گزینه ۱ شماره صفحه: ۱

ب) عروض

۰/۷۵	۶. الف - فَعَلَاتِن	ب- مفاعِلن	ج- مفعولُن
۰/۲۵	۷. گزینه ۴		
۲/۵	۸. از د / د ل / ج ا / ش ا / ر / ف / ص ح ا / ب ا / ت / ج ا / ن ا / غ ا / ر ا / ض س ت ۹. آ / م / آ / ن س ا ت / و ا / گ ر ا ن / د ا ل / ج ا / ا ی ن / ه ا / م / ا ن ی س ت فَعَلَاتِن / فَعَلَاتِن / فَعَلَاتِن / فَعَلُن اختیارات زبانی: حذف همزه ۲ مورد / بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه ۳ مورد اختیارات وزنی: آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در آغاز مصراع بلند بودن هجای پایانی مصراع ها ۲ مورد وزن شعر: فَعَلَاتِن فَعَلَاتِن فَعَلَاتِن فَعَلُن - بحر: رمل مثنیٰ مخبون محذوف		
۱	۹. آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در آغاز مصراع ابدال در هجای ما قبل آخر		
۰/۵	۱۰. گزینه دوم - قلب		
۱	۱۱. گزینه ی الف اوزان دوری دارد. مکث یا وقفه ای به صورت بالقوه یا بالفعل در میان مصراع - اوزان دوری جزء ارکان متناوب است نه تکرار یک رکن - در پایان هر نیم مصراع مانند پایان مصراع هجای بلند قرار می دهیم.		
۰/۵	۱۲. رمل مثنیٰ مشکول - بله		
پ) معنی شعر و نثر (۳ نمره)			
	۱۳. لکه های ابر مانند صندل سوهان زده بر صفحه ی آسمان هستند و یا مانند داروی خوشبو و معطر غربال شده بر صفحه ی شیشه (استعاره از آسمان)		

	۱۴. پس روز دیگر نوشیروان نگران و مضطرب شد به خاطر آن خواب و رییس پیشوایان دینی به خواب مشاهده کرد که شتران عرب این شتران نر بزرگ را شکست دادند.
	۱۵. با پیرانی که حد خود را نگاه نمی دارند نشست و برخاست مکن زیرا صحبت و هم نشینی با جوانانی که حد خود را نگاه می دارند از مصاحبت با پیرانی که حد خود را نگاه نمی دارند بهتر است.
	۱۶. اوج قدرت و شکوه خاندان سامانی، روزگار فرمانروایی و پادشاهی او بود و اسباب استواری و وسایل پیشرفت نصر بن احمد، مهیا بود.
	۱۷. زشتی چهره و بد قیافگی او را به فال نیک و سعادت‌مندانه نگرفت.
	۱۸. ریگزار دشت آموی و سختی راه آن برای من چون حریر نرم و لطیف است.
ت (درک مطلب (۲نمره)	
	۱۹. گرد - زنگار: استعاره از ابرهای تیره / پیروزه گون دیا: آسمان
	۲۰. از امروز تا چهارده سال مملکت عجم به دست انوشیروان اداره می شود سپس مملکت انوشیروان به پایان میرسد و این پیامبر به پیامبری مبعوث می گردد.
	۲۱. الف) - در اوج بودند و همه چیز مطابق میل و بر وفق مرادشان بود. ب) - به دلیل اینکه آرزوی دیدار یار و دیار کردند.
ث (خود آزمایی	
۱	۲۲. الف) وجود نشانه‌ی استمراری (ی) (بیامدی - ویران کردی - بماندی) ب) کوتاهی جملات
۰/۵	۲۳. متوجه موضوع و ماجرا شد
ج) - معنی واژه (۲ نمره)	
	۲۴. عصای آهنین سر
	۲۵. سیمرغ
	۲۶. بی شمار - انبوه
شماره صفحه: ۳	

	۲۷. نوازندگی خود را به پایان رساندند
	۲۸. قله - اوج
	۲۹. خواری - توهین
	۳۰. شکار کننده جان
چ) - دانش های ادبی (تاریخ ادبیات - سبک شناسی - آرایه)	
۰/۵	۳۱. جامع البیان فی تفسیر القرآن - محمد بن جریر طبری
۰/۵	۳۲. مجمع النوادر - دارای ۴ مقاله در مورد چهار گروه: دبیر، شاعر، منجم و طیب
۰/۵	۳۳. الف) گسترش عرفان و تصوف / ب) وفور زهد ستایی و وعظ و اندرز در شعر / ج) بیزاری از حکمت یونانی
۰/۵	۳۴. تشخیص - استعاره ی مکنیه - جناس تام (زی: پایدار باش / زی: سوی)
۲۰	جمع نمره